

ποτε πώς γράφω ἔς ὅποια γλώσσα μου παραγγέλνουν και με πληρώνουν, ἔστω και στην ἀρχαία. *Α ρ θ ο ὅμως, κ. Ποριώτη, ὄχι κ' ἔργο δημιουργικό. Κι' αὐτή, στοχάζομαι, εἶνε πολὺ σπουδαία διαφορά, ποὺ ἔπερτε νὰ τὴν ἔχῃ ὁ καλόπιστος ὅπ' ὄψει του, γιὰ νὰ μὴ λείει πῶς εἶμαι δημοτικιστὴς μόνον ὅταν μὲ συμφέρει. Μεγάλο λάθος! μὲ συμφέρει ἢ ὄχι, τὸ ρομάντσο μου και τὸ θεατρικὸ μου ἔργο θὰ τὸ γράψω στὴ δημοτικὴ. Τάλλα ὅπως τύχει, ὅπως βολεῖ κι' ὅπως χρειάζεται. Τί ἄλλο κάνει, παρακαλῶ, κι' ὁ Παλαμᾶς, ὅταν γράφει εἰς ἐφημερίδες, μὲ διάφορα ψευδάνυμα, χρονογραφήματα και κριτικὰ ἄρθρα, στὴν καθαρεύουσα; Ἡ μόνη διαφορά εἶνε ἴσως, ὅτι ὁ Παλαμᾶς δὲν τὸ ἐδήλωσε, ἐνῶ ἐγὼ τὸ ἐδήλωσα. Ἀλλὰ τώρα δηλώνω και κάτι ἄλλο: ὅτι ἂν εἶχα μιὰ περιουσία, ὥστε νὰ μὴν εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ ζῶ με τὴν πέννα μου, δὲ θάγραφα στὴν καθαρεύουσα οὕτε μισὴ ἀράδα.

Γρ. Ε.

Παρόραμα. — Στὸ περασμένο φύλλο, ἐκεῖ ποὺ λείει «καλλιτεχνικῶς, δὲν εἶνε ἢ συνειθισμένη» κτλ. διάβασε: «δὲν εἶνε ἢ συνειθισμένη καλλιτεχνικὴ ἐγὼπάθεια».

ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

10—

XXX

*Ἐσφιξε τὴ γροθιά της και κρέμασε ἀηδιασμένη τὰ χεῖλιά. — Τὸ θέλω! εἶπε. Κι' ἔλος ὁ κόσμος γέμισε ἀστραπή. Ἐδῶλε ὑπεράνθρωπη δύναμη κι' ὄρμησε. Μὰ ὁ τροχὸς δὲ σάλεψε. Σκουριασμένος ἀπὸ τὴς λάσπες κι' ἀπὸ τὴς βροχές, ἔτριξε μόνον, ἔτριξε φοδερὰ. Νύχτωσε, ξημέρωσε, ξαναύχτωσε. Ἡ γυναῖκα ἀγώνιζε ἀκόμα νὰ κυλίσει τὸν τροχό.

XXXI

Μέσα μου ζεῖ ἓνα παιδάκι και μιὰ γριούλα. Ὅταν τὸ παιδάκι κλαίει ἢ γριούλα τοῦ λείει παραμύθια. Τὰ δάκρυά του στεγνώνουνε, τὰ χειλιάκια του ξαναβρίσκουνε τὴν πρώτην ἀφροντησιά κι' ἀκούει ἐκστατικὸ τὸ παιδάκι: — Στὴς ἀκροποταμιές τὰ μεσάνυχτα, ποὺ χύνεται τὸ φεγγάρι, ὅποιος σκύψει στὰ νερά, θὰ ἰδεῖ τὰ χαλίκια νὰ φωσφορίζουνε και τὰ λουλούδια νὰ σειοῦνε ἀνθρώπινα κεφαλάκια. Θὰ ἰδεῖ χορούς, γιαρτὲς και λαμπαεηφορίες νὰ περνᾶνε και τὴς ψυχούλες νὰ γελᾶνε πλατεῖα και λαμπερὰ... — Γιαγιά, θέλω νὰ με πᾶς. — Νὰ πᾶμε... Καὶ τὸ καταμεσήμερο, ποὺ ὁ ἥλιος μοιάζει σὰν ξεχειλισμένη καρδιά, ὅποιος ἀνιψεῖ στὴν ψιγλὴ βουνοκορφῇ, θὰ νοιώσει τὸ ἀγέρι νὰ τοῦ φέρνει τὸ μῆλημα τοῦ Θεοῦ... — Γιαγιά, θέλω νὰ με πᾶς. — Νὰ πᾶμε... Καὶ τὸ δειλινό, ποὺ δλα λὲς και φεύγουνε τὸν ἔκυτό τους, ὅποιος κάτσει στὸ ἔρημο βραχόνησο, ποὺ μόνον ὁ θάνατος πεθυμᾶει νὰ τὸ σιμῶνει, ἀράζοντας στὰ μουγγά, θὰ ζητήσει κάπου νὰ γύρει... — Γιαγιά, θέλω νὰ με πᾶς. — Δὲν μπορῶ, δὲν μπορῶ... Τὸ παιδάκι ποὺ ζεῖ μέσα μου ἀρχίζει νὰ ξανακλαίει

μὲ ἀναφυλλητὸ και ἢ γιαγιά θέλει νὰ τὸ παρηγορήσει, — μὰ τί νὰ τοῦ πεῖ;

XXXII

*Ἐστριψε τὸ χλοερὸ μονοπάτι και βρέθηκε ἀξαφνα μπροστὰ σὲ θεώρατον δλόρθο βράχο. Στῆμάτση δειλιασμένη. Ἀπὸ μακρὰ ἔφτανε σὰν ὁ ἀγὸς βαρειᾶς παράξενης ζωῆς. Σκοτεινιὲς μὲ λάμπεις σκληρὲς τὴν καλοῦσαν νὰ ἰδεῖ νέες ἀπόψεις τοῦ κόσμου. Ἡ δοκιμασία ὀρθονόταν ὠραία μπροστὰ της. Ἐσκυψε ὡς τὴς βαθύτερες ρίζες της, τινάχτηκε δυνατὰ, σὰ νὰ πέρασε ἀπὸ τὸ αἷμα της ἀθανασία κι' ἀναστύλωθηκε. Ὁ βράχος, ἴδια σάρκα, κατακάθησε, ἔγινε σκαλὶ νὰ τὸν πατήσει.

ΕΙΡΗΝΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΝΕΝΑ ΚΑΛΟ!

Οἱ λίμες δουλεύανε, δουλεύαν ἀφίνοντας στριγγές φωνές, οἱ ρόδες γυρίζανε, τὰ λουριά ἀνεδοκατέβαιναν και ὁ κρότος τὴς μεγάλης σφύρας βαρὺς ἔπερτε μέσα στοὺς μικροὺς κρότους τῶν σφυριῶν.

Ὁ Μαμούλης διώρθωνε σφίνες καλουπιῶν γιὰ κρεβάτια, ἀλλὰ και δὲν μποροῦσε πιά νὰ προσέξει σὰυτὲς καλά, γιὰ τὴ λήγεια τοῦ γείτονά του μὲ τὰ κατσαρὰ μαλλιά, ποὺ τοῦ εἶπε γιὰ τὸν ἐργοδηγό, γυρίζανε στὸ νοῦ του και τὰ ἐνοιῶθε σὰν κάτι κακὸ νὰ τοῦ ἐτοιμάζανε.

— Βλέπεις; ἀκουσε σὰν κάτι νὰ τοῦ μίλησε μέσα του ξαφνικά, ἀνάγκη! Πῶς σοῦ φαίνεται αὐτό; Ἡ ἀνάγκη! Αὐτὴ σὲ κάνει και πατεῖς ἔρκους, ἔχθρας, δλα, και νὰ τρέχεις! Καὶ σὺ μὴ δὲν εἶσαι ἕμιος μαυτὸν ἐκεῖ;

Καὶ θυμήθηκε πῶς ἔταν, πρὸ ἡμερῶν, εἶχε περᾶσει ὁ Λαούδας ἀπ' τὸ σπίτι του νὰ τοῦ πεῖ νὰ πιάσει δουλιὰ, ἢ γυναῖκα του τὸν εἶχε περιποιηθεῖ πολὺ, και αὐτὸς, ἂν και ζηλιάρης, δὲ θύμωσε ποὺ μιλοῦσαν, γελοῦσαν. Τώρα τὰ θυμᾶται μὲ τρόπο.

— Μῶλη τὴν ἔχθρα, ποὺ εἶχες στὸ Λαούδα, ἤρθες στὰ; τέσσερα ἔταν σὲ προσκάλεσε και πάει καταδιὰ βόλου και ὁ ἔρκος και τὰ τόσα, ποὺ ἔλεγες! Ἐργασία, ἡσυχία! Ὅταν σὲ εἶχε πετάζει στὸ δρόμο; Ἄς ἀφίσουμε τί εἶχε κάνει στὸν φουκαρὰ τὸν πατέρα σου! Καὶ σὺ και σὺ! Θὰ πάει και ἔταν εἶνε μόνη! Πῶς τὰ δέχτηκε αὐτὸς ὁ ἄλλος και τὸν ἔκανε ἐργοδηγό; Μὴ δὲν ἀκουσες; Μιὰ φορὰ ἦτανε τίμιος ἀνθρώπος! Ἴσως και νὰ τοῦ ἄρесе και γι'αὐτὸ σοῦ ἔδωσε δουλιὰ! Τί θὰ κάνει αὐτὴ, στὴν ἀνάγκη, στὸν ἀφέντη; τοῦ ἔλεγε ἢ φωνή.

— Ὅχι! τοῦ ἤρθε νὰ φωνάζει μὲ δύναμη και νὰ ζητήσει κάτι νὰ συντρίψει, ἀφοῦ αὐτό, ποὺ τοῦ τὰ ἔλεγε, βρισκότανε κρυμμένο μέσα του, ἀλλ' ἢ παρ-